

beeldschermwerk

Speuren naar dé arbocatalogus over beeldschermwerk

Vrijwel iedere organisatie in Nederland heeft er mee te maken: beeldschermwerk. Toch is niet voor elke sector een arbocatalogus voorhanden die deze vorm van werken belicht. Sterker nog: van de 160 arbocatalogi in ons land – waar ongeveer de helft van de beroepsbevolking onder valt – zijn er slechts 40 die beeldschermwerk behandelen. Omdat een goede arbocatalogus voor veel beeldschermwerkers ontbreekt, zullen de bestaande arbocatalogi dus uitkomst moeten bieden. Vier voorbeelden kunnen ter inspiratie dienen.

Huub Pennock

Iedere ochtend kruipen meer dan een miljoen werknemers achter de computer. Een gigantisch aantal; beeldschermwerk is dan ook niet meer weg te denken uit ons hedendaagse arbeidsproces. Van beeldschermwerk is al gauw sprake: minimaal twee uur per dag met een beeldscherm werken is voldoende. Bij de vraag onder welke voorwaarden deze manier van werken voldoet aan de gezondheidseisen, speelt in een volledige arbocatalogus ook de werkomgeving een rol: (dag)licht, verlichting, geluid, inrichting en klimaat. Een kritische beschouwing van vier catalogi.

Tapijt en Textiel: duidelijk over risico's

Deze catalogus – afkomstig uit de industriële sector – over beeldschermwerk en

kantooromgeving is gebaseerd op de handreiking kantooromgeving van de AAVN en de arbocatalogus van de architecten. Dit heeft aanzienlijk geschied in de ontwikkeltijd. Het is een volledige catalogus met 20 oplossingen, waarbij de arbeidshygiënische strategie goed is toegepast. De oplossing die het risico bij de bron aanpakt staat als eerste genoemd; in een aanklikbare tabel volgen de andere. Voor de beoordeling op een RSI-risico kan de geïnteresseerde een link naar een checklist uit een andere catalogus aanklikken: die van de architecten. De gebruiker krijgt met die checklist een goed beeld waar de risico's zich bevinden. Nadeel is dat de oplossingen te vinden zijn in de catalogus van de architecten. Daardoor krijgt de gebruiker onbedoeld te maken met twee arbocatalogi, wat verwarrend kan werken.

De gebruiksvriendelijkheid van de website is matig. De site kent tal van externe links, die niet in een nieuw venster openen. Omdat je dat als gebruiker wel verwacht, is het gevolg dat je met het sluiten van een venster van een externe link onbedoeld de hele catalogus afsluit. Klikken gebruikers op een oplossing, dan krijgen ze een pop-up scherm met de inhoud van die oplossing, die niet is te printen.

Architecten: volledig en compact

De catalogus is bedoeld voor de leidinggevende en de medewerker in een architectenbureau.

Het gemiddelde architectenbureau heeft zeven medewerkers; deze catalogus richt zich dan ook in sterke mate op kleine bedrijven. Hij is volledig en toch compact en toegankelijk. De catalogus bevat 26 maatregelen over beeldschermwerk; 6 gaan er over omgevingsfactoren. De arbeidshygiënische strategie is niet toegepast; de oplossingen staan namelijk op alfabetische volgorde gerangschikt. Voordeel is dat de gebruiker op meerdere handige manieren zijn weg kan vinden in deze catalogus. Een medewerker of architectenbureau kan door middel van twee checklists zien waar de risico's van het beeldschermwerk zich bevinden. Een gebruiker krijgt na het online invullen van een checklist direct een uitslag. Deze geeft weer welke onderdelen risico's vormen. Aan de risicogebieden worden tips gekoppeld die linken

Beoordelingscriteria

Bij de catalogi over beeldschermwerk hebben we de volgende onderdelen beoordeeld.

1. De volledigheid. Zitten alle onderdelen van beeldschermwerk en werkplekomgeving in de catalogus?
2. De doelgroep. Is hij gemaakt voor een specifieke doelgroep en wat betekent dat? Een medewerker vindt in een catalogus bedoeld voor de arboprofessional veel te veel vakjargon en andersom heeft een arboprofessional weinig aan een catalogus die op het niveau van de medewerker is geschreven.
3. De opbouw. Zit de arbeidshygiënische strategie in de catalogus verwerkt?
4. De gebruiksvriendelijkheid. Hoe makkelijk is het gebruik van de catalogus? En is er een manier om gericht bij die oplossingen te komen die belangrijk voor de gebruiker zijn?
5. De diepgang. Is de catalogus een verzameling van algemene tips, of is er regelmatig een vertaling gemaakt naar concrete zaken die de diepte ingaan?

naar maatregelen uit de catalogus. Een alternatief om een oplossing te vinden is de button 'wat is er aan de hand'. Deze benoemt allerlei herkenbare situaties uit de praktijk, bijvoorbeeld 'een nieuwe medewerker'.

Iedere situatie vermeldt na een korte beschrijving een overzicht van de oplossingen in de catalogus, die met de situatie te maken hebben. Verder is er een overzicht van relevante praktijkvoorbeelden. De catalogus bevat veel interne links van oplossingen die met elkaar te maken hebben en bevat een goede zoekfunctie.

Gemeenten: veel en volledig

Deze catalogus richt zich op medewerkers bij de overheid. Hij is zeer volledig en richt zich op de verschillende functies die de gemeente kent: staffunctionarissen, medewerkers, leidinggevend en ondernemingsraden. De catalogus bestaat uit een grote hoeveelheid pdf-documenten. Daarnaast bevat de tool een oplossingenboek met 44 oplossingen en 22 praktijkvoorbeelden.

De kracht van deze catalogus zit hem in de hoeveelheid en de volledigheid. Een gemeente kan zelf bekijken welk onderdeel ze voor wie gaat inzetten. Aan de andere kant moet een gebruiker door een woud van documenten en webpagina's worstelen om te beoordelen wat hij waar kan inzetten. Een leidinggevende of een medewerker zullen snel verdrinken in de hoeveelheid informatie en het gebrek aan gebruiksvriendelijkheid. Voor een staffunctionaris of ondernemingsraad die zich wil laten inspireren, tijd heeft en een eigen invulling aan implementatie wil geven is het een prima instrument.

Wat de inhoud betreft onderscheidt de catalogus zich door enorm veel checklists, die de gebruiker helpen prioriteiten te stellen over de risico's en oplossingen. Ook bevat de catalogus veel voorbeelden van gemeenten die het wiel al hebben uitgevonden en is er aandacht voor de gemeente. Dit laatste houdt in dat de digitale overheid een grote invloed heeft op de organisatie, werkprocessen en werkplekken. In dat kader besteedt de catalogus aandacht aan de invloed die een gemeente kan uitoefenen op de impact van de ICT op de kwaliteit van de arbeid. Hier zit vaak de bron van het ontstaan van risico's van beeldschermwerk.

Hoewel beeldschermwerk veel voorkomt, ontbreekt voor veel werknemers een gepaste arbocatalogus

Verzekeraars: goed geordend

Deze catalogus bevindt zich in het domein van de dienstverlening. Die branche bevat relatief weinig catalogi. In de ICT en banken ontbreken ze zelfs op sectoraal niveau. De catalogus is behoorlijk volledig; alleen op het terrein van de omgevingsfactoren (licht, geluid en klimaat) is er weinig te vinden. De primaire doelgroep bestaat uit leidinggevend en medewerkers. Waar relevant zijn voor de andere doelgroepen (staf, ondernemingsraden en bestuurders) aparte pagina's gemaakt over hun rol. De arbeidshygiënische strategie is goed toegepast. De catalogus vermeldt de bronmaatregelen als eerste; de oplossingen staan op één pagina keurig bij elkaar. Er is veel aandacht voor bronmaatregelen, zoals het ontwerp van functies en software, de taakverdeling en de hoeveelheid regelmatigheid van medewerkers.

Goed beschouwd bestaat de catalogus uit 16 oplossingen over beeldschermwerk, 4 over software en 21 over werkdruk. Om te voorkomen dat de gebruiker eerst alles gaat lezen – terwijl slechts enkele oplossingen voor hem van toepassing zijn – bevat de catalogus een handige verbetercheck. Die zorgt dat de gebruiker (medewerker of leidinggevende) alleen bij die oplossingen komt die voor hem van toepassing zijn. Op een aantal plaatsen gaat de catalogus de diepte in met concrete, handige tips. ☑

Huib Pennock is adviseur bij Ergo-balans (www.ergo-balans.nl). Hij ondersteunt sectoren en bedrijven in het ontwikkelen en implementeren van arbocatalogi. Ergo-balans maak deel uit van het netwerk van De Goede Praktijk (www.degoedepraktijk.nl).